

זכי תשיג יד גר ותושב עמך וגו', אחרי נמכר גאולה
 תהי' לו וגו' כפי שניו ישיב את גאולתו וגו' ואם לא
 יגאל באלה ויצא בשנת היובל. (כ"ה, מז, מח, נד)

אוצר החכמה

מן הפרשה הזאת אנו למדים, שאל יתיאש האדם מן הגאולה, וכן
 לא יפלא בעינינו, איך אפשר הדבר, שדורנו יזכה למה שלא זכו דורות
 הקודמים, שהיו מזורזין הרבה יותר לתורה ולמצות.

דהנה ידוע, דענין גלותנו הוא מפני חטאינו, כדכתיב הן בעונותיכם
 נמכרתם וגו'. וכל הגלות הוא כדי לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר עון
 וכדכתיב בדניאל קאפ. ט'. והנה בכל גלות וגלות נקצב מתחלה, כמה
 זמן יסבלו ישראל, כדי שביסוריהם ימחלו להם עונותיהם. ובגלות ראשונה
 כתוב, וענו אותם ארבע מאות שנה, ובדניאל נקצב הזמן של גלות בבל
 „שבועים שבועים נחתך על עמך ועל עיר קדשך" וגו'. וכן בודאי בגלות
 האחרונה נקבע הזמן כמה נסבול עבור העונות שעברנו עליהם. ומוכן
 הדבר, שנגזר אז הזמן על ימים רבים, וכדכתיב (הושע ג') כי ימים
 רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר וגו'.

ועתה נבין הדבר בפשוטו, אם היינו נגאלין תיכף בעת התחלת
 הגלות, היינו צריכין להביא זכותים כ"כ הרבה שיועילו לכפר על משך
 זמן הרב הנשאר. וכן אם היינו נגאלין בעת שעבר חצי זמן הגלות, היינו
 צריכין להביא עכ"פ מחצית הזכותים, שישפיקו לזמן הגלות שעוד מוטל
 עלינו. וכדין עבד הנמכר, שכתוב, אחרי נמכר גאולה תהיה לו, והיינו
 שמשיב הדמים המגיעים להאדון, ואם היינו מביאין מחצית מזה היינו
 נגאלין במשך חצי הזמן, וממש כדין עבד היוצא בגרעון כסף, ואם ח"ו
 לא יהי' זכות כלל, (אף שבאמת זה לא יצויר) מ"מ יש זמן קצוב
 לגאולתנו, וזהו הזמן דבעתה, שהוא אפילו לא זכו כלל, ודומיא דעבד
 הנמכר, שאפילו אין לו פרוטה אחת להשיב לאדונו, מ"מ קבעה התורה
 זמן שהוא מוכרח לצאת לחרות, וכמו שכתוב הטעם, כי לי בני ישראל
 עבדים.

ועתה נבוא לענינו, אל יתמה האדם איך יוכל להיות שיגלה הקץ
 בימינו, מה שלא זכו לזה בכמה דורות שלפנינו, אשר היו זכאין אז יותר,
 דזה אינו, דבזמן מוקדם היו צריכין להביא זכויות הרבה כ"כ, כדי שיוסר
 מהם החוב של שנות הגלות הנותרות, וכודאי זה לא הי' בידם לפרוע
 כ"כ. והנה במשך הזמן הרב שישראל נפוצים בארבע קצות הארץ וסובלים

מצוקות הרבה מאד, בודאי נקינו הרבה מעונותינו עי"ז, ונוכל לקוות על הגאולה, שתהי' בזמן קרוב נ).

לא תעשו לכם אלילים ופסל ומצבה לא תקימו לכם. (כ"ו א)
 ובתו"כ ומקצתו גם ברש"י, „כנגד זה הנמכר לנכרי הכתוב מדבר. שלא יאמר הואיל ורבי עובד כוכבים אף אני כמותו, הואיל ורבי מגלה עריות וכו', הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו. ומקדשי תיראו, הזהיר בו הכתוב את כל המצות" ע"כ.

מ ע ש י ל מ ל ד

ב) רבים מבאי ביתו היו עדי ראייה ושמיעה, איך שבחצות הלילה, כשכל בני-הבית ישנו שנתם ובחוף שררה דומיה, היה הח"ח נכנס לחדרו, סוגר הדלת על מפתח וברית ולא נתן לשום אדם להכנס. אף לא היה מעלה אור בחדרו. אחדים ממקורביו היו עומדים לפעמים מאחורי הדלת וברתת היו מקשיבים, איך שהח"ח הי' שופך שיח ורחשי לבו לפני הקב"ה. דבריו היו חריפים וברורים.

בהתחלת דבריו היה נותן שבח והודיה לבורא עולם על כל החסדים שגמלהו. הוא היה מפרט כל מאורע בחייו. על כל פרט ופרט היה מסתכל כעל זכות גדולה והי' נותן שבח והודיה על החסד הגדול שעשה עמו הקב"ה, ומכיון שגמר פרשת חייו הפרטיים, התחיל לדבר בזכותו של כלל ישראל. וכאן שנה לא רק סגנון דבריו כ"א גם קולו. הוא הפסיק להיות המודה והמתודה והתחיל להיות התובע.

התחיל לתבוע מהקב"ה את החוב שהוא חייב לעם ישראל.

וכאן היה עושה החשבון במלואו:

מה נתת לנו? נתת לנו תורה גדולה, קדושה ונצחית! הרי היא היתה תורה חתומה וסגורה, ומה עשינו או עבורך? פתחנו את התורה, נתנו לך את הנביאים, את חכמי התלמוד, את גאוני התורה, קשרנו כתרים לתורה שבע"פ, ומה קבלנו עבור זה — צרות, רדיפות והריגות.

ואנו לא התבוננו לכל זאת. בכל ארצות פזורינו וגלותינו לקחנו את התורה עמנו, הצלנו מיד אויבינו, ועוד היום היא נשאת בידינו ואנו מחזיקים בה בחזקה. עד כאן היה החשבון ומכאן ואילך התחיל לתבוע את החוב.

„כמה זמן עוד נחכה" עד מתי? — הרי אנו כבר כלנו שבורים כחרס הגשבר! הבט והתבונן, אם עוד תמצא לב יהודי אחד שלם, ולפתע החל להזעיק לעזרה את צדיקי הדור שהלכו למנוחת עולמים, אייכם? היה צועק, למה אתם מחשים? הרי אתם צריכים להיות התובעים עבורנו? נשמות קדושות, וכי כבר שכחתם את הכל? כך היה הח"ח נוהג מדי לילה בלילה וכשהאיר המזרח שב ללמוד וחכה לרגליו של משיח. לבו הי' נכון ובטוח שהחוב ישולם, בכל שעה בכל רגע עלולה לבא הגאולה הגדולה. כנבואת הנביא מלאכי, פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים, שקאי על משיח בן דוד.

דברו ע"ד הגאולה העתידה אמר פעם במסבה: מספרים, שפ"א הודיעו בשורות הצבא, כי המלך בעצמו יופיע לבחון את החיילים, אם שלמים